

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet – om nye arter i oppdrett

v/ Solbjørg Hogstad, seniorrådgiver

Mattilsynet, hovedkontoret, avdeling fisk og sjømat, seksjon sjømat

Mattilsynet i samfunnet

STORTINGET

Vedtar våre rammer

Globale standarder, EØS-regelverk
og nasjonalt lovverk legger føringer

Landbruks- og
matdepartementet

Helse- og
omsorgsdepartementet

Nærings- og
fiskeridepartementet

Mattilsynet styres av og rapporterer til tre departementer.

Samfunnsoppdrag

Mattilsynet er den sentrale myndighetsaktøren i gjennomføringen av matpolitikken. Mattilsynet skal arbeide for følgende mål:

- sikre helsemessig **trygg mat og trygt drikkevann**
- fremme **god helse hos planter, fisk og dyr**
- fremme **god dyrevelferd** og respekt for dyr
- fremme **helse, kvalitet og forbrukerhensyn**
- ivareta **miljøvennlig produksjon**

- ***Matlovens hovedformål er å sikre forbrukernes helse.***

Innenfor rammene av de målene som er satt i matloven, skal Mattilsynet også ivareta hensynet til aktørene langs hele matproduksjonskjeden, herunder markedsadgang i utlandet.

- Mattilsynet skal i tillegg arbeide for målene i annen lovgivning Mattilsynet forvalter.
- Mattilsynet skal arbeide for å opprettholde og videreutvikle forbrukernes tillit til matforvaltningen og matproduksjonen.

Bakgrunn for Mattilsynets fokus på nye marine arter

Utdrag fra tildelingsbrev fra departementene til Mattilsynet for 2019:

- Havstrategien ble lagt fram våren 2017, og regjeringen vil at det skal legges til rette for høsting og oppdrett av nye arter
- **Mattilsynet skal følge opp arbeidet med tang og tare som prioriterte arter, med sikte på å utvikle tilrettelagt regelverk og tilsyn**

Mattilsynets fokus på nye marine arter

Mattilsynet viktigste prioritet i dette er arbeidet er **mattrygghet** og **tang og tare**

Det er et generelt prinsipp i matloven at det er **virksomhetenes ansvar at produktene er trygge.**

Dette er spesielt viktig for nye arter/produkter og produksjonsformer, når kunnskapsgrunnlaget om mattrygghet er mangelfullt og det er lite spesifikt regelverk.

Eksempel tang og tare: Ved mangel på grenseverdier for øvre tillatt innhold av uorganisk arsen, tungmetaller og jod – må næringen ha særlig kunnskap om hva de anser som trygge produkter. Mattilsynet på Matportalen: «Inntil vi har fått mer kunnskap på plass, anbefaler vi derfor at folk ikke spiser store mengder med tang og tare»

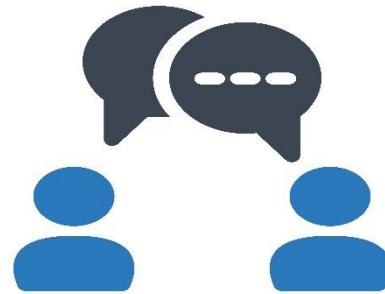
Mattilsynets fokus på nye marine arter

- Erfaringen har vist at det er viktig med tilstrekkelig kunnskap om mattrygghet og regelverkskrav på et tidlig stadium i utvikling av nye næringer og produkter.
- Hvis dette ikke er plass, vil det kunne få negative konsekvenser for både forbrukernes helse og næringens potensiale for omsetning og også eksport.
- **Mattilsynet ønsker derfor en god dialog med næringen og FoU-miljøer for å sikre både trygge produkter og tilrettelegge for utvikling av næringen**

Mattilsynets rolle i utredningen

Kunnskapsgrunnlag for nye arter i oppdrett

- Observatør
- Sikre at rapporten adresserer mattrygghet
- Fokus på tang og tare og ny mat
- Dialogpartner eller showstopper?

Mattilsynets erfaringer 2015 -2019 på tang og tare (villhøsting og dyrking)

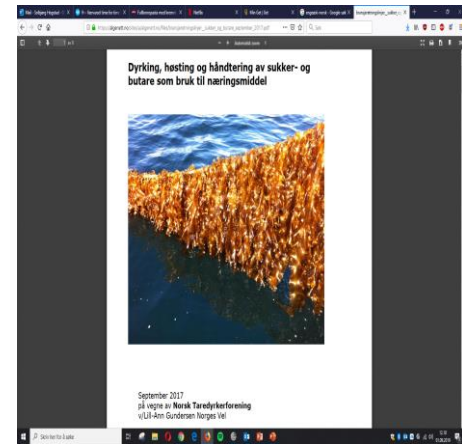
- Mattilsynet har hatt utstrakt dialog med næring og FOU-miljøer, deltatt på mange konferanser og møter og er observatør i flere forskningsprosjekter
- Denne kontakten har også gitt økt kunnskap om andre lands forvaltning
- Mattilsynet har jobbet for et nordisk samarbeid om forvaltning (mattrygghet) i flere år, men fagfeltet er lite og nytt, så dette har tatt tid. Prosjekt under Nordisk Ministerråd starter opp i år. Kan blant annet styrke vår påvirkning på EUs regelverksutvikling på tang og tare.

Mattilsynets erfaringer 2015 -2019 på tang og tare (villhøsting og dyrking)

- Næringsaktørene er ikke organiserte i interesseorganisasjoner og i starten måtte Mattilsynet forholde seg til enkeltaktører i dialoger og høringer. Det ble etterhvert etablert tre nettverk i Norge - svært nyttig!

- Eksempel på samarbeid med nettverkene:

- Private bransjerefningslinjer «Dyrking, høsting og håndtering av sukker- og butare som bruk til næringsmiddel»
- Avklaring av aktuelle arter i forhold til ny mat-regelverket
- Frivillig merking av produkter med høyt jod-innhold
- Høringer – feks på EU-regelverk

Mattilsynet **deltar i internasjonale fora og i EUs komiteer** og kan her påvirke regelverksutviklingen – forutsetningene er gode kunnskapsbaserte argumenter

Eksempel: **EU-kommisjonens anbefaling om overvåkning av tang og tare til bruk i mat og fôr**

- Politisk ønske om å utnytte havressursene
- Mattilsynet bestilte en rapport fra HI som ble publisert i juni **2016** og var en god kunnskapsbasis for innspill i utviklingen av EUs anbefaling
- Norge har mange nærings- og FOUaktører på tang og tare gjennom flere år. Mattilsynet sendte utkast på høring til aktørene – viktig grunnlag for norsk innspill
- EUs utkast kom høsten **2017**, den ferdige anbefalingen ble vedtatt i **2018**.

Resultat: De fleste av de norske innspillene er inkludert.

Fasit: KUNNSKAP på et tidlig stadium

Noen utfordringer i utvikling av nye næringer – sett fra Mattilsynets ståsted

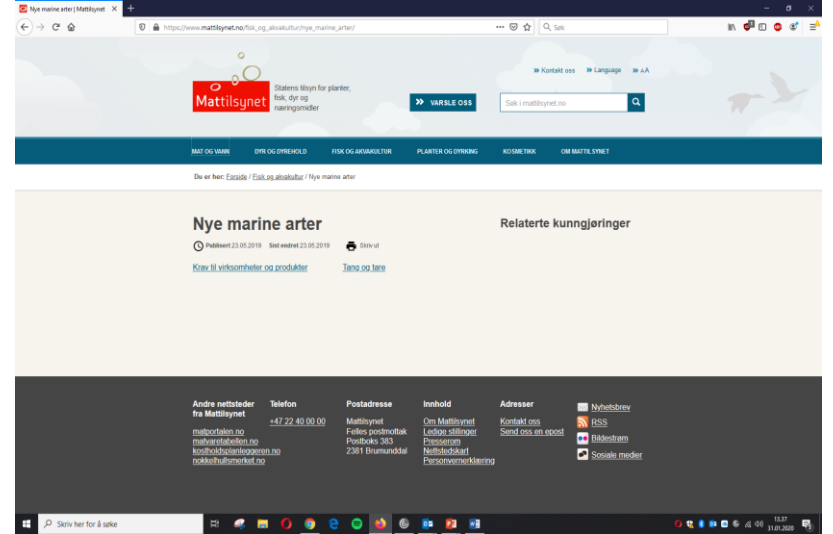
- Enhetlig håndtering i Mattilsynet av næringsaktørene kysten rundt er krevende på nye og små fagfelt med lite kunnskap
- Krever fokuserte ressurser i flere år for å oppnå resultater - som kunnskap hos næringen og tilrettelagt regelverk og tilsyn
- Næringen og FOU-miljøer vektlegger ofte bærekraft, helsefordeler og andre positive sider ved de nye næringene/produktene – regelverk og mattrygghet er ikke alltid øverst på agendaen

Oppsummering

Noen råd i utvikling av nye næringer – sett fra Mattilsynets ståsted

- Sjekk rammeverket/regelverket på et tidlig stadium og still spørsmål hvis man er usikker
- Sørg for relevant og grundig kunnskap om produksjonen/produktene
- Kunnskapsbasert dokumentasjon er nødvendig for å påvirke regelverket – og husk at regelverksutvikling tar TID!
- Nettverk/organisering forenkler dialogen med myndighetene

Mattilsynets nettside på nye marine arter

- Fokus på mattrygghet i nye marine arter til bruk som mat og fôr
- *Nettsiden omfatter ikke regelverk som angår behandling av akvakultursøknader*
- Lenke: https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/nye_marine_arter/

Vi vil gjerne ha tilbakemeldinger på denne nettsiden – om den er forståelig og nyttig

Mattilsynet ser fram til videre **dialog** om nye marine arter!

solbjorg.hogstad@mattilsynet.no